

Universitätsbibliothek Paderborn

Johannis Trithemii Spanheimensis Primo, Deinde D. Iacobi Maioris Apvd Herbipolin Abbatis, viri suo aeuo doctiss. ... Partis Opera Historica, Qvotqvot hactenus reperiri potuerunt, omnia

Partim E Vetvstis Fvgientibusque editionibus reuocata, & ad fidem
Archetyporum castigata; partim ex manuscriptis nunc primùm edita ;
Qvorvm Catalogvm Aversa pagina exhibet

Iohannis Trithemii Spanheimensis Primo, Deinde D. Iacobi Maioris Apvd
Herbipolin Abbatis, viri suo æuo doctissimi Secvndæ Partis Chronica
Insignia Dvo - I. Coenobii Hirsavgiensis, Diœcesis Spirensis: eius
foundationem & progressum ab Anno Christi DCCCXXX. vsque ad Annum
MCCCLXX. II. Coenobii ...

Trithemius, Johannes

Francofvrti, 1601

XI. Ad Dominam Richmodem De Horst, Monasterii Sebacensis
Abbatissimam, virginem Deo dicatam, &c.

urn:nbn:de:0128-1-17336

& aduersitatibus præceptoris eius
regio suum mente sollicito in
amina passionum, quamquam non
meritum vrantur. Non committit
veritate communicat, sed in caritate
& iusticiæ amore patitur, aut pro
Christum lucrificat, arbitrate. *De
Pena martyrum non facit sententiam. Si
mur, sed retineamus in nobis
Christus, pro cuius amore patitur.
Scis enim quid sanctus dicit. *Christi
probationem, probatio vero per se
fundat, quia caritas Dei in probat
Nonne & quidam sapiens nocentem
Vasa figuli probat fornax, et homines
que nobis occurrunt, aduersi: quo
nibus tamen à Domino post horum
rum est timere quod euitare non pos
ere mentis. Menandri vesicularum
is mulieres. Dicit enim**

Christiani, contra omnia que possunt
in Christi amore solidandas, mem
ere, contra cuius impetum mens
ime quidem poterimus si omnia
sideria per interni feruorem amemus
unt que nobis à principio nostris
bus nostris fideliter inhaerent, non
ater amantissime, si future felicitate
ccelis, mente sagaci reuolutes, pro
am ingentem mundana propinqua
que incomprehensibilia memoremur
a, nec auris audiat, nec in ore
parauit amatoribus suis. Hæc super
egritudinem, & nostram calamitat
us te ferre nostram inuicem, quam
Ex nostro enim tuum mentem sus
patiamur. Multis te subdolum rido
iam senio & in valentissime quare
uid aduersi tibi acciderent, tempta
ces autem in tribulatione spe
n tuam nostra presentia tempta
intercluserit, presentes in amon
tore omnium perpetuo in
inam, vocati per literas deueniens
um, quem nos, & cuius vultu
manum habent eligere Regem. In
nostrum sub quadam limitate
statum vtriusque curam in
negocijs perperam agatur. Quæ
paterne diximus commoneant
mnibus que tractanda occurrunt
d mali propter eius inexpectat
ij conditio patiat. Vale. *in
medic*

me frater, & Deum ora vt eius voluntas in nobis sanctissima compleatur. Ex Neometi 24.
Iunij mensis die. Anno Christianorum millesimo quingentesimo quinto.

XI.

AD DOMINAM RICHMODEM DE HORST, MONASTERII SEBA-
censis Abbatissam, virginem Deo dicatam, &c.

PROPOSITVM nobis in animo fuerat, amabilis in Christo filia, vnà cum Iacobo Ca-
sæ Dei vicinior iam nobis Abbate, tuum adire cœnobium, & visitationis officium ad-
10 implere nobis commissum. Hæc autem nobis animo cogitantibus, nuncius ecce venit ex-
cellentissimi principis Ioachim Brandenburgensium Marchionis, qui suis me literis ad
primum Iulij mensis diem Bunnam cuocauit. Cum ergo breuitas temporis me aliorum
non sinat declinare, sitq; tanto morem gerere principi non solum honestum sed & neces-
sarium, propositum quod pro visitationis actu concepimus, cogimur immutare. Postridie
itaq; nauigio descensuri, quamuis existimemus non oportere tuam in Domino charitatē
multum nobis venerabilem literis docere nostris, quemadmodum commissis tibi vtiliter
& fructuose debeas præesse virginibus, quæ ab infantia Colonia apud S. Machabæos in
monasterio quam optime reformato, ad puritatem regulæ diui patris nostri Benedicti, &
facras ad plenum didicisti literas, & sanctis moribus obseruantiam perfectè consecuta es
20 regularem: monere tamen & exhortari mansuetudinem tuam, vt magis in voluntatē
bona quod didicisti rectum, & opere perficias & sermone, paterna sollicitudo nos inducit.
Nemo enim tam doctus, tam sanctus, tam Deo inter claustrales inuenitur deuotus, qui eo
ipso quo cupit esse bonus, non fiat melior, quoties voluntati propriæ charitatis sanctæ a-
liena exhortatio adhibetur. De tua vero dilectione dubitare non possumus, quin verba
exhortationis nostræ & libenter accipias, & pro viribus omni tempore custodias. Horta-
mur itaq; tuam in Domino Iesu Christo deuotionem, ita semper viuere, vt causam non habeas
timendi mortem. Solus enim Dei perfectus amor timendi mortem non habet causam,
30 vt pote qui se post dissolutionem carceris vitæ præsentis, in eo perpetue mansurum
non dubitat, quem positus in carne totis viribus amat. Seruus autem desidiosus & piger,
sciens voluntatem domini sui & non faciens, ad eius conspectum venire metuit, cuius
mandata se contempsisse recognoscit. Is vero qui dominum suum toto semper corde ama-
uit, eiusque voluntatem in omnibus exequi studuit, apparere coram eo non solum non
metuit, sed venire ad eius conspectum, à quo se non uult remunerandum, potius concupiscit.
Huius rei similitudinem ipse Dominus noster Iesus Christus in sacro nobis Euangelio clare
proposuit, quando fideles vsurarios de apportato lucro commendauit. Tu quoque ama-
40 tantissima in Christo filia, Domini & saluatoris nostri pecuniam assecuta, donum ab ip-
so intelligentiæ accepisti, quo magnum sacri amoris lucrum debeas reportare, cura præ-
camur quam diligentissime, ne hoc munus Dei preciosum in terram carnalium abscondas
passionem, neque carni plus quam oportet indulgeas, ne sacris prælata virginibus otio
torpescas. Memento quam sint breuioris preciosâ nobis indulta beneficia temporis, &
50 quam multa nobis liceat diebus quidem huius vitæ paucissimis bene recteque viuendo
præmittere bona. Esto commissarum tibi puritatis exemplar sororum, vitæ norma sacra-
toris, sententiæ memor legislatoris nostri Benedicti dicentis: *Omnia quæ abbatissa moniali-
bus suis dixerit esse contraria, in suis factis indicet non agenda.* Tunc enim, ô filia, vices Christi
in monasterio recte gesseris, cum subditas tibi virgines in omni puritate mentis & corpo-
ris, verbo & conuersatione præcedis. Inprimis igitur temetipsam diligenter considera, vt
cunctis purgata vitis, bonisque & sanctis decorata virtutibus Deo placeas, per continuum
feruentis desiderium amoris: ac deinde commissas tuo regimini, vt id ipsum sapiant vel-
60 lintque in Domino Iesu, qua poteris instantia sedulo cohorteris. Omni cura & sollicitudi-
ne vigila super creditas tibi animas, ne qua in sedijs maligni pereat tentatoris, qui semper
circuit rugiens vt leo, ac stridens præ malignitate dentibus, quærensque aliquam Deo di-
catam virginem quam deuoret. Memor esto filia quam portetis thesaurum virginis
preciosum in vasis fictilibus: & vigila semper ne domū cordis vestri hostis valeat penetrare
malignus, ne hunc vestrum sanctis Dei angelis venerabilem subfuretur thesaurum,
Claudite corda vestra Deo virgines dicata, quoniam ipsa sunt fictilia vasa, in quibus the-
saurum portatis incomparabilem: ipsa sunt sceuaria, in quibus vnguentum continetis
angelicæ compositionis, quod ne effluat summa vobis sollicitudine vigilandum. Super-
greditur enim sancta virginitas naturæ conditionem humanam, per quam homines Ange-
pp

lis similes esse perhibentur, premio felicitatis in æstimabilis pares, impares a cione. Maior vero est victoria virginum quam angelorum, & dispar modo tempore & conditione certatio. Angeli enim sine carne viuentes gratia Dei confirmante semel victores euaserunt recte volendo. Virgines autem in carne præter carnem viuentes, diuina misericordie adiutæ longo certamine pugnant, nūquam secure triumphant. Et ideo beatus est in carne vitam imitari angelorum, quam numerum ex carne voluptatis augere mortalium. Mulier enim innupta & virgo (sicuti sacer ille declamauit Christophilus) cogitat quæ domini sunt, quomodo sit sancta & corpore & spiritu, nec habet quo per inania defluat, sed amore semper purissimo fertur in Deum, cui se totam deuouit, tanto illi per desiderium in hæres felicius, quanto se ab omni vitæ huius consolatione fecerit alienam. Nuptarum vero & multa sunt & variæ inutilesque curæ, quibus tanto premuntur infelicius, quanto minus ea quæ Domini sunt assolent cogitare. Oramus te, virgo sponsum Christi custos vigilantissima, paucis quæ dicturi sumus mentem studiose accommoda. Mandatorum nostrorum, quæ tibi in vltima visitatione nostra matura deliberatione tradidimus, fidelem exerceat te (sicut oportet) exhibeas, circa monasterii clausuram maxime, quæ nulli aperiatur præter causam necessitatis. Ad fenestram quoque locutoriam nulla sororum permittatur accedere sola, nec sine prouido idoneoque testimonio loqui cum aliquo homine, siue pater is sit siue frater, siue mater siue soror, siue qualibet occasione à quoquam destinatus. Reddant nos aliena pericula cautos, qui maligni spiritus astutiam non ignoramus, cuius quosdam nefandissimos imitatores agnouimus; qui cum virginibus ad fenestram solitarie loqui permitti, se fratres cognatosque eandem esse dicebant, quarum paulo post inuenti sunt sacrilegi corruptores. Decretum tibi & nostrum & ordinarium Neometensis Episcopi tradimus, quo ante omnia vetamus, ne quem ex Diuroburgio* virorum vel intra septa monasterii patiaris videri, vel ad fenestram cum aliqua solitarie loqui. Scis enim quibus conentur studiis opera Daemonum exercere, & quam sit perniciosus talium sermo castis ac Deo dicatis virginibus. Hæc sunt quæ tibi hac vice utiliter diximus intimanda. Si quid habes tuis in Colonia perferendum, libenter portitoris munere fungemur. Vale ex Neometi 24. Iunii Anno Christi M.D.V.

XII.

IOANNES TRITHEMIUS ABBAS SPAN. ROGERIO STCAMBRO
Dumetensi viro studioso & optimo. S.

SCRIPSEMVS dilecte in Christo filia nostra dominæ Richmodi, postridie nos descensus ad Coloniam Agrippinam, quod te quoque scire volumus, optime Rogeri, vt si quid scribere volueris Beisello nostro, siue Herbeno, aut reliquis amicis, per nos quam oportune possis. Quicquid facturus es, quanto tuis fiat, quoniam diutius hic quam biduo non manebimus. Mitte nobis tuarum lucubrationum noui aliquid, quo tædium nauale vtili occupatione releuemus. Quam enim sine lectione nobis molesta nauigatio, qui diu in cœnobio nostro Spanhemensi nobiscum es conuersatus nostra consuetudine non ignoras. Ocium enim (Seneca teste) sine literis mors est, & viui hominis sepultura. Eius me consilio posse philosophari fortuna dedit nō industria. Si vis, inquit, vacare animo, aut pauper sis aut pauperi similis. Multis enim ad philosophandum obstitere diuitia. Paupertas autem expedita est & secura. Studiis itaque literarum & diuitiis pariter nemo vacare potest: neque illam inhabitare animam dignatur sapientia, quam aut desiderii videri infectam, aut curis rerum temporalium inuolutam. Curis quidem hætenus mihi sapius inuolui contigit, sed à me paupertas ex eo tempore quo factus sum monachus, nunquam recessit. A deo enim familiaris mihi diuturna consuetudine facta est, vt necessaria quodammodo iam deinceps. Longo studio multa didici, hoc vnum scire nunquam potui, quales in corde diuitis cogitatio effectus operetur. Putas ne Rogeri & hoc ipsum me tandem posse apprehendere, vt sciam locupletis hominis cogitationes? Ego quidem nō puto me vnquam intellecturum, ex quo diuitum se habeant cogitationes, sed ipse mihi virtutem ex necessitate feci, tranquillaque mente sic decanto:

Οὐκ ἐθέλω πλεῖστον εὐχόμενος, ἀλλὰ μοι ἐστὶ
τὴν δόξην ἅλιστα μὲν ἐν ἐχόντι κακίῳ.

Euripidis ego collaudo sententiam optimam dicentis:

Πέντε γὰρ οὐδ' ἐν εὐχίῳ ἀνὴρ

Virum generosum nequaquam esse pauperem.

Quod Menander confirmat dicens:

Πενταεπίτην οὐ πλεονεχέω, ἀλλὰ ἀνδρὶ τὸν